

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fr., 6 luni 3 fr. 50 cr., 3 luni 1 fr. 75 cr.
Pentru **menarchie** pe an 8 fr., 6 luni 4 fr., 3 luni 2 fr.
Pentru **străinătate** pe an 12 fr., 6 luni 6 fr., 3 luni 3 fr.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administraținea tipografică arhidieceasă Sibiu, strada Măscărilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacținea „Telegrafului Român”, strada Măscărilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articlii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru olată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru 50 — care publicare.

Cerculare

cătră tôte oficile protopresbiterale din arhidieceasa Transilvaniei.

I.

Nr. 1756. Pres.

Conform usului din trecut și dispozițiilor luate de consistoriul nostru arhidieceasă în ședința plenară din 10 Maiu a. c. „Protocolul sinodului arhidiececesci greco-orientale române din Transilvania ținut la anul 1882” se află tipărit în edițiunea tipografică nostre arhidieceasă, într-un volum trecut peste 20 de côle, și se vinde în librăria tipografică aceeași cu prețul limitat de 1 florin pentru un exemplariu bine broșurat.

Protocolul acesta se recomandă tuturor aceloră, cari se interesează de dezvoltarea instituțiilor nostre bisericesci basate pe statutul organic și preste tot de binele santei nostre bisericice; se recomandă el cu atât mai vîrtos, pentru că afară de unele momente mai notabile petrecute în sinul sinodului nostru arhidieceasă, același conține o joacă viă a activității organelor nostre administrative, apoi unele acte de valoare chiar pentru istoria, și în fine normative de mare importanță pentru calificatiunea protopresbiterilor în viitoriu și pentru promovarea culturii poporului nostru prin instrucțiunea școlară.

Amintite acestea, nu sînt puse totodată în vedere motivele, din care aicia s'a aflat de bine a se provoca în special tôte comunele bisericesci din arhidieceasa noastră: ca spre folosul organelor sale locale să grăbescă a-și procura negreșit atînsul protocol, recomandîndul-se totodată și celor din anii trecuți, precăt încă nu le-ar avé, ca așa la nici o comună să nu lipsescă acestea rezultate a le sinodalității și totodată manuale pentru orientarea organelor nostre bisericesci în agendele lor.

Pentru a se face înlesnire la procurarea acestor protocoale sinodali, se trimite de aicia pentru singurati-cele comune bisericesci pe lângă copia acestui cerculariu căte o listă de prenumerațiune, cu acea însărcinare: ca oficile parohiale afară de însăși comuna bisericescă să îndemne la prenumerațiune și pre alții, mai ales pe cei din clasa mai inteligentă și banii de prenumerațiune cei vor aduna s-ei trimită pe calea oficilor protopresbiterale la consistoriul arhidieceasă, de unde apoi se vor speda îrași pe calea oficilor protopresbiterale esemplare prenumerate.

În interesul causei sînt însărcinate oficile protopresbiterale în special și cu aceea: ca să țină în evidență rezultatul acestui cerculariu și pre acei parochii, respective administratori parochiali, cari s-ar arăta, că nu au simțiu pentru a-și face detorința în partea acésta, s-e-i arate aici după nume, spre a fi tractați cum li se cuvine.

Sibiu la 10 Noemvre 1882.

Miron Romanul m. p.,
arhieriscop.

II.

Nr. 1757. Pres.

Sinodul nostru arhidieceasă în ședința sa din 14/26 Aprile a. c. sub Nr. 154 a enunțiat ca normativ pentru concurența la posturi protopresbiterale următoarele:

„La ocuparea postului de protopresbiter pot concurge numai acei indiviți, cari au cel puțin următorea calificatiune, și anume: pe lîngă o pregătire cu succes bun de 8 clase gimnasiale sêu reale, depunînd esamenul de maturitate, au terminat studiile teologice în vre-unul din institutele metropolitice nostre, și au susținut cu succes bun esamenul riguros de calificatiune.

„Aci indiviți, cari vor fi absolvați studiile teologice la vre-un institut ortodox afară de metropoliă noastră, se vor admite ca concurenți la vre-un protopresbiterat, decăt se vor legitima, că au depus esamenul de calificatiune înaintea comisiei esamînătoare a consistoriului arhidieceasă.

„Esamenul de calificatiune se va recere însă dela profesorii de teologie, precum nici dela acei candidați, cari au devenit proși înainte de întroducerea esamenului de calificatiune.

„In ce privește calificatiunea gimnasială, se lasă în buna chibzuelă a consistoriului arhidieceasă (plenar), ca la cererea administratorilor protopresbiterali lipsiți de acésta calificatiune să îndreptătescă la concurs pre aceia dintre acești administratori, cari în timp mai îndelungat au documentat o deosebită destoinică și s'au distins prin zel și acurateță în administraținea protopresbiteratului.”

Acest normativ sinodal, în urma concludului consistorial din ședința plenară dela 10 Maiu a. c., se aduce pe călea acésta la cunoștința organelor nostre bisericesci din arhidieceasă, și a tuturor altora, cari în casuri obveniente au a se conforma lui.

Sibiu, la 10 Noemvre, 1882.

Miron Romanul m. p.,
arhieriscop.

Memorialul.

Înainte de reproducerea celor ce urmează mai la vale anumit despre memorial, nu putem trece cu vederea un moment însemnat privitor și acesta la memorial. Este vorba de manifestatiunea pretinsă românească din **Marmația**, despre care publicăm o corespondență la alt loc și asupra căreia atragem atențiunea cetitorilor. Momentul însemnat în afacerea aceasta este că, chiar și diare maghiare, dînd seamă de „manifestatiunea” din Marmația, o califică, poate fără a vrea, de aceea ce este. „Ellenzék”, care a scris că există „cestiune română” spune că „în 21 Noemvre locutiurimea română (oláh) a Maramureșului, a dat o dovadă splendidă despre simțintele sale politice. **Vice comitele Ladislau Mihalka** a convocat inteliuța oláhă, aceea a venit în număr mare, între care mulți proși și agricultori. Mihalka a amintit înaintea acestora de mem o r a n d u l sibiian ce s'a redactat și distribuit fără scirea și consimțirea românilor (?) din Maramureș, și în care se esprimă agitațiune contra maghiarismului. Deci (dl

vice-comite) a provocat adunarea s-e se pronunțe față de memorialul.....”

Momentul însemnat este, că cea mai oficială persoană a convocat, de sigur prin mijlocirea solgăbirilor, primarilor și notarilor, o adunare oficială sau fie și officioasă, ca să fabrice „opiuniune publică”.

Premițînd aceste ne îndreptăm privirea în altă parte și adecă cum reflectează „Telegraful” la corespondența din „Journal des Débats”:

„În numărul diarului nostru de alaltăeri am reproduc după „Journal des Débats” o corespondență din Pesta plină de injurii și de invective atăt contra națiunei române, cât și în particular, contra fraților nostri din Transilvania.

Nu ne a surprins limbajul grotesc al corespondentului, nu ne a surprins ignoranța neiertabilă a acestui domn, în ceea ce privește istoria trecută a națiunei române, istoria nenorocitei Transilvanie, ne surprinde că diarul bătrîn al burgeseimei franceese a creșut de cuvîntă s-e dea loc unei asemenea corespondențe.

„Români intransigenți, sau cum ei se numesc aci *ultra valachi*, scrie „corespondentul diarului „Débats”, cer înainte de toate autonomia Transilvaniei. Această exigență e naturalmente într-o așa contradicere cu ideea fundamentală a modernului stat ungar, și apoi este atăt de nerealisabilă și „estragantă”, că nu credem posibil a a lua serios în consideratiune. Autorii „Memoriului” ne vor permite prin urmare a trece peste aceasta și de a aborda alte puncte ale programei: sufragiul universal, abolitiunea censului electoral, întroducerea limbii române ca limbă oficială și ecluderea limbii maghiare, al cărei învățămînt este tacet de antipatriotic. Dar dacă învățămîntul limbii germane este obligatoriu în scoalele secundare ungare, apoi cum se poate ca limbă țerei s-e fie exclusă din provinciile locuite de valachi? Tot aceeași se poate dice și de cererea intransigenților privitoare la autonomia bisericice și a scoalei, cu atât mai mult, că acești domni cer dela stat întrefinirea și creatiunea unei universități române. Acestea sînt punctele cardinale ale esigențiilor capitale, ale intransigenților valachi din Transilvania.”

Așa dar după opinia onor. descendent al teribilului de altă dată Hun ni se declară francamente că esigența românilor din Transilvania de a-și vedea patria lor autonomă cel puțin din punctul de vedere administrativ, este contradictorie cu ideea fundamentală a modernului stat ungar. S-e și aducă aminte onor. Hun, că la 1848 tot așa de contradictorie a fost din punctul de vedere al austriacilor autonomia Ungariei, pentru care s'au luptat patrioții maghiari, dar cu toate acestea timpul a dovedit că contradicerea n'a fost tocmă serioasă și guvernul austriac s'a veștut nevoit a ceda pentru a salva situațiunea periclitată.

„Este greu a-și face o idee esactă de esageratiunea pentru a nu dice de „absurditatea acestor cerințe, dice mai departe teribilul Hun, atăt mai mult

„când vom esamina de aproape condițiunile economice și sociale ale acéstei națiuni. Valahii pretind a fi descendenți ai anticolor romani; penitru nenorocire însă în viața socială a națiunii lor nu s-e găsece trăsuri caracteristice, cari ar putea sprijini această pretentiune. După datele statistice cele mai esacte, nivelul inteliectual al valachului este mult mai inferior aceluia al altor naționalități, cari locuiesc imperiul Sf. Stefan. Tot același lucru se poate dice și de situațiunea lor economică. Trebuintele valachilor sînt cu desvîrșire primitive și capacitatea lor comercială și industrială este foarte inferioară, așa că impositelle directe și indirecte ale provinciilor locuite de valachi nu raportează statului absolut nimic.”

Am reproduc această citațiune cu singurul scop de a pune sub ochii cetitorilor nostri ignoranța sêlbatică a corespondentului. Cine nu scie că 3,000,000 de români, cari locuiesc Transilvania, Banatul și Maramureșul acoper cu dările lor aproape jumătate din cheltuelile ordinare ale regatului Ungar.

Dar ignoranța într-o cât va sêlbatică și care nu este de căt trăsura caracteristică a gîntei mongole nu ne surprinde. Oamenii de sciintă maghiari și au creat chiar o opinie în Occident; cetitorii nostri și aduc poate aminte despre cele dișe în această privință de spencer, de Lavet și de Hervinus. Această naturalmente în ceea ce privește oamenii de sciintă din care de sigur corespondentul diarului „Débats” nu face parte. Până unde merge această ignoranță ne putem închipui după următorul fapt, care ne dea o idee esactă de cunoștințele amplexorilor maghiari.

Dilele din urmă unul din amplexorilor români a avut în mînile sale un pasport liberat la Pesta; sub textul obiicinuit al acestui pasport maghiar a fost scris următorul *avis* cu mâna unui superior al ministeriului de externe ungar:

„En cas que ce passeport contienne une permission de voyage pour la Serbie ou les principautés Unies de Moldavie et Valachie le possesseur de ce passeport a l'obligation de se presenter personnellement en arrivant dans la Serbie au bout de 24 heures, dans les principautés Unies de Moldavie et Valachie au bout de trois jours etc.”

Așa dar amplexoiții ministeriului de externe din Pesta nu știu nici chiar în anul 1882, că principatele Moldova și Valachia s'au unit în anul 1859 și că ađi la frontaria Ungariei se află nu Principatele danubiene, ci un Regat.**)

„Națiunea” în numărul de Duminecă scrie tot cu privire la memorial următoarele:

„Memorialul Românilor din Transilvania ce am avut deja ocașiunea a analiza, are privilegiul de a pasiona spiritele în Ungaria. Presa maghiară

*) Ortografia franceesa o lasăm cum există în original.

**) Am eliminat vre-o câteva cuvinte nepotrivite, care ca și termîni: „Hun”, „sêlbatic”, „mongole” etc. mai mult sînt decăt folosece unei cause care n'are lipsă de termîni drastici. Red. „T. R.”

Il comentă într'un mod foarte puțin favorabil, și aceasta pentru că ea pleacă dintr'un punct de vedere cu totul greșit. Ea nu vede în legitimele aspirații ale naționalităților, din care se compune statul maghiar, de cât tendințe de resturnare a ordinului de lucruri existente, de cât doctrine revoluționare ce combat în limba maghiară prin termeni cu totul deosebiți de aceia, de care se servă astăzi presa ungară, ca să caracterizeze cererile românilor.

„Era un timp foarte puțin depărtat de epoca de astăzi, când Ungurii, ca și acum Românii din Transilvania, reclamau prin toate mijloacele, de cari dispuneau, drepturile ce au dobândit în fine în urma războiului din 1866 dintre Austria și Prusia. Pe atunci aceste revendicări se exprimau în limba maghiară prin termeni cu totul deosebiți de aceia, de care se servă astăzi presa ungară, ca să caracterizeze cererile românilor.

„Ne aducem aminte că nu numai diarele maghiare, în limitele libertății, de care se bucurau la acea epocă, dar mai toată presa europeană, se făceau ecoul generos al dorințelor acestui popor, care cerea să reintre în posesiunea străvechilor sale drepturi. Dar nimeni nu și putea închipui pe atunci, ca odată dorințele sale implinite, din asuprit ce fusese, acest popor să se facă la rândul său asuprit, și să împingă încă intoleranța până a voi să maghiarizeze prin mijloacele cele mai violente toate elementele eterogene din statul Ungariei.

„Austria încălcăse, este adevărat, drepturile seculare ale poporului maghiar, dar nici odată ea n'a mers până a voi să germanizeze prin mijloacele, de care se servă astăzi Ungurii în privința Românilor. De altminterea Austria a înțeles de timpuriu, că un stat format de mai multe naționalități nu poate a se menține de cât cu condițiunea sine qua non ca să dea fiecăreia din ele o administrație autonomă. De aci pactul încheiat cu Ungaria 1867; de aci drepturile acordate în urmă și succesiv diferitelor provincii slave din monarhie.

„Această politică inaugurată în 1866, în loc de a slăbi imperiul, a contribuit, din contră, al împuțernici. Diferențele naționalități, altă dată nemulțumite, și în totdeauna agitate, astăzi își desvolă în liniște resursele morale și materiale, fără să se gândească cătuși de puțin a se deslipi de marele corp politic, din care fac parte. Ele sicut că, isolate, ar fi epusă la o mie de pericole, pe când unite sub egemonia unui mare imperiu, nu ar avé a se teme intru nimic de existența lor națională.

„Ungurii, ca și celelalte elemente din monarhia Habsburgilor, ar trebui să se pătrundă de acest adevăr așa de mănos în rezultate fericite mai ales pentru ei. În loc să oprime popoarele puse sub egemonia lor, și să și creeze astfel singuri și de bună voie greutăți interioare ce sînt de natură a véde consecințele cele mai nenorocite, ar trebui să imite exemplul ce li se gă de Austria și de care ei profită astăzi mai mult de cât ori care altă naționalitate din monarhie.

„Numai astfel Austria a reușit să și atragă simpatia Ungariei, Bohemiei, Galției, Iliriei, Dalmației, Tirolului etc., și să constituie un stat cu mult mai puternic și mai prosper de cât acela ce cunoscase totuși înainte de 1866.

„Dacă adoptând această politică salutară, Ungaria ar accorda românilor din Transilvania străvechile lor drepturi, precum Austria a făcut pentru densă și pentru celelalte naționalități din imperiu; dacă le ar da aceiași autonomie curat administrativă, de care se bucură Croația, apoi ea poate conta atunci, dar numai atunci, pe devotamentul deplin și întreg al

românilor, întocmai precum contează pe acela al celorlalți cetățeni ai Coroanei sântului Stefan.

„Românii nu cer, o repetăm, prin memoriul lor, a se despărți de Ungaria; ei nu vor să slăbească în nimic uniunea lor politică cu densă; ei se mărginesc a reclama aceleși drepturi ca și Croația, drepturi ce rezultă pentru densii din documente internaționale, ce nimeni nu poate tăgădui, și cari, de și violate, dar nu sînt precise.

„A veni dar astăzi la finele secolului al 19-lea, când principiul naționalităților este deja înscris în dreptul gîntelor, și nege cineva, cum face „Pester Lloyd“ și corespondentul ungar al diarului „Les Debats“, până și originea română a Transilvânelor: a veni să se conteste inteligența și aptitudinile lor la civilizație, aceste calități ce rasa latină le posedă într'un grad așa de învederat; nu este, după noi, a desființa cu o trăsură de condinț un element așa de important ca acela al Românilor din Ungaria.

„Treii milioane de suflete cari au constinția de drepturile lor, nu dispar așa lesne după suprafața pămîntului — Ungurii trebuie să știe aceste date din experiență mai bine decât ori cine, — mai ales, când acest popor nu reclamă drepturile lui cu armele în mână, ci pe calea legală în virtutea unor acte ce provin din tot aceea sorginte, care a pus pe Ungaria în posesiunea autonomiei ei de astăzi.

„Nu noi vom căuta dar, precum ne acuză „Pester Lloyd“, a propaga între Români din Transilvania principiile ireidentismului italian în relațiile lor cu guvernul maghiar. Nu vom înceta din contră a recomanda atât Ungurilor cât și lor, acel spirit de împăciuire ce a presidat la apropierea efectuată între Austria și Ungaria și care le a condus la încheierea pactului din 1867. Mijloacele violente nu duc în totdeauna la rezultate multumitoare; și ar trebui să fim înamici declarați ai românilor din Transilvania, ca să i îndemnăm a recurge la ele.

„Nu noi producem agitațiunea, ce „Pester Lloyd“ observă de cătuva timp între Români din Ungaria, ci procedimintele autorităților maghiare în privința lor.

„Dacă Ungurii, inspirați, de sentimente mai conforme cu spiritul secolului în care trăim, în loc să caute a anula elementul român — ceea ce este cu neputință, — li ar face o parte, proporțională cu însemnătatea sa numerică, în afacerile statului; dacă nevoind a li accorda autonomia ce reclamă, îi ar da cel puțin aceleși drepturi, de care se bucură și Ungurii; dacă, într'un cuvînt nu li ar considera ca un *paria* în propria sa patrie; negreșit că o cale de împăcaciuire s'ar deschide pentru aceste două popoare, ale căror interese sînt identice sub mai multe raporturi, și o înțelegere definitivă ar fi rezultatul nemijlocit al acestei încercări.

„Spre acest rezultat dar ar trebui să tindă mai ales silințele Maghiarilor, dacă voesc să facă a înceta agitațiunile ce domnesc între Români din Transilvania și de cari se plîng cu atîta amarăciune.”

Revista politică.

Sibiu, în 12 Noemvre.

Desbaterea proiectului privitor la calificățiunea funcționarilor s'a terminat. De alalta eri încocae în casa deputațiilor Ungariei se desbate proiectul privitor la împărțirea unor batalioane unguresci în regimenta austriace. Înainte de a se începe desbaterea Helfy a propus de urgență rezoluțiunea de a se lua proiectul dela ordinea dîlei, fiind numai o parte din planul de organizare armatei, până când deputații vor cunoașce planul

întreg. Propunerea lui Helfy însă a fost respinsă.

Senatul imperial e convocat pe 5 Decemvre n.

Camerile italiene s'au deschis în 10/22 Noemvre cu toată pompa îndatinată. Regina a aprut cu principesa de Neapole (cironomul) și au fost întemipnă cu aplauze îndelungate. Asemenea fu întemipnă regele, însoțit de principii A madoe, Eugene și Toma. Ministrul president provoacă în numele regelui pe senatori și deputații să șeadă. După aceasta depun jurământul senatorii nu denumiți și toți deputații. În fine regele a cetit cuvîntul de tron:

Din cuvîntul de tron respiră spiritul liberalismului. Regele a constatat, că poporul italian merită libertatea de care se bucură. Indigitând la căsătoria principelui de Genova, accentuează referențele cele intime cu Germania, despre Austria-Ungaria tace cu desăvîșire. Nici despre contravisita monarhului nostru în Italia nu se țice nimica în cuvîntul de tron italian.

În Franția anarchistii și royalistii se întrec să surpe autoritatea republicei. Să scrie deja despre o conjurațiunea royalistă și despre atentate cu bombe în Vendé.

Dela Petersburg se scrie la „Polit. Corr.“ cu privire la călătoria lui Giers, că n'are importanță politică și că cauza că diplomatul rusesc nu va atinge acum Viena sînt delegațiunile, care i s'au părut că vor ținea mai mult și nu va găsi nici pe imperatului, nici pe Kalnoky în Viena. La reînțocare, cam pe la Crăciun, Giers are de gînd se atîngă și Viena.

„Românul“ previne opiniunea diarelor despre o conferență destinată a rezolve chestiunea Dunărei fără participarea României și țice, că aceasta nu poate fi decât dorința acelor ce ar vedea bucuros monopolisată navigațiunea pe fluviu.

Corespondențe particulare

de „Telegrafului Roman“.

Pronunciamentul din Marmafia.

Budapesta 22 Noemvre 1882.

Parturient montes et nascitur ridiculus mus.

Cu ajutorul fondului de dispozițiune se alarmează toată jurnalistica astăzi cu pronuciamentul din Marmafia asupra memorandului românilor

Totul este preparat aici și merit a paralisa efectul memorandului în străinătate, contând la prostia cetitorilor neorientați, cari se mulțimesc cu frase goale fără a examina detairurile.

De astădată însă comedia este perfectă și numai orbul nu vede după culise.

Lucrul era sciut. Aici s'a pertractat chestiunea pe coridoarele parlamentului.

Deputații maghiari din Marmafia Urányi și alții s'au lăudat mai înainte că vor convoca ei un „congres“ în Marmafia, din care cu românii de acolo vor scoate un pronuciament contra memorandului.

Executarea s'a încredințat cunoscutului deputat Gavriil Várady, care scos din parlament prin deputatul Rohonczy pentru geschefuriile sale necurate, numai în Marmafia mai este acceptabil chiar și în societate, și cu lucrurile acestea „patriotice“ se mai susține făcânduși merite pentru fondul de dispozițiune.

Dar precum se vede curagiu tot n'a avut ce se convoace un congres românesc, căciela acum ari venit și românii care nu lucră la comanda Vicecomitelui Mihálca și a subalternilor ei, ar fi participat poate și deputații, cari au fost la conferența din Sibiu, și li s'ar

fi putut întempla faiseurilor se dovîncă compromisi, ceea ce pentru dînșii ar fi mare nenorocire, căci atunci li-ar cădea naintea guvernului nimbul de stâlpi nesuspînibili ai statului, și apoi vai! de posturile lor!

Propter certum quoniam, au mai aflat de lipsă ca nainte de adunare să se denumescă tîneul Gavriil Mihali de subjede, căci familia Mihalescoilor este o familie astinsă, respectabilă și cu influență în Marmafia, ba Petru Mihali fusese chiar și deputat la conferența din Sibiu....

Poftim a ceti telegrama, care se vede astăzi în toate diarele din capitală și cred că și în cele din străinătate:

„Sigetul-Marmafiei 21 Noemvre: Mihálca László, consilier reg. și prea meritatul vice comite al comitatului Maramureș, cu ocaziunea adunării generale a reuniunii pentru înființarea unui fond de teatru român ținută în luna lui August a. c. în Siget, propunend înființarea unui stipendiu pentru tineri români de relegea gr. catolică — în chestiunea acestui stipendiu s'a ținut astăzi sub presidul vice comitelui Mihálca la casa comitatului (pretoriu) o conferență cercetată (népes), la care au participat numai din inteligența română din comitat, dar numeroși și din popor.”

„În Marmafia locuesc 60,000 de români, ear clasă de gentry numai în Marmafia au românii.”

„În conferența de astăzi s'a decis înființarea unui fond pentru ajutarea studenților români, și la propunerea lui Czipe Zsigmond, proprietar și fost deputat dietal s'a enunțiat ca: numai acei tinerisă se împărtășească din acest ajutoriu, cari au făcut un progres deosebit în limba maghiară.”

„Cu această ocaziune Vincz Gyula proprietariu avut, care se bucură de reputațiunea publică și *pretore* (szolgabiro), într'o cuvîntare lungă cu provocare la patriotismul românimesi din Marmafia, subserne următorul proiect de rezoluțiune:

„Adunarea să enunție prin conclud, că sîntem pîtrunși de convingerea, că românimea din patriă numai așa și poate susținea și desvolta naționalitatea și cultura, dacă va remâne pe baza constituțiunii comune maghiare. Drept aceea condamnăm memorandul din Sibiu, pentru federalismul, la care nisuesce prin principiile sale, care atacă ideea de stat maghiar, mai departe, relativ la uniunea între Ungaria și Transilvania (Erdélyország) nu voim ca dealul mare (Királyhágó) se formeze mur despărțitor între Ungaria și Transilvania. Ear încât drepturile noastre, garantate prin legea despre naționalități se respectează din partea Ungariei, căci drepturile noastre individuale le apără legile comune, cari se estind de o potrivă asupra maghiarilor ca și asupra românilor, religiuinea, limba și literatură noastră le putem desvolta liber, drepturile politice ni sînt identice, presa liberă și dreptul de într'uniri și însoțiri ni sînt egale, nici în contra aplicării noastre în oficiu nu ne putem plînge, precum nici aceea nu ne poate vătămă drepturile și nici la un cas nu o putem numi maghiarizare violentă, că limba justifiie și a guvernării este maghiară, ținc pe aceea ce pe limba statului ținem că este legal și just a o susține; nu este deci nici o cauză careă să ne rețîmă dela condamnarea luptei fără scop intenționată prin memorandul din Sibiu, cu acel popor cu care de omie de ani trăim în comunie de stat, chiar atunci, când din toate părțile conspiră elementele slave ca să și realizeze scopurile contra maghiarilor și românilor. Basați pe ace-

stea ne ținem de datorită patriotică, a nu părăsi baza dreptului public maghiar, ci a lupta pentru ideea de unitate maghiară, a ne jertfi toate puterile spre consolidarea internă și înfăptuirea viefii de stat maghiar (magyar államiság) și a face toate ca între maghiar și român se existe încredere frățoasă.

„Pozițunea noastră nu impune, ca să ținem cu frații nostri maghiari, se fim patrioți buni și fideli, căci în aceasta scumpă patriă comună, împreună trebuie se trăim și se murim.”

„Vivate însuflețitoare au salutată această propunere primită cu unanimitate, dar vivatele nu erau se înceze, când președintele conferenței, vice-comitele preamertat al comitatului, încă s'a declarat în mod condamnătoriu despre memorandumul din Sibiu.”

„România din Marmacia trebuie se protesteze contra memorandumului din Sibiu — dize el — căci România acestui comitat totdeauna a aparținut adevăraților cetățeni maghiari, și dacă n'am protesta s'ar pute crede despre noi, că și noi împărțăm vederile greșite cuprinse în memorandum.”

„A produs bun efect și cuvântarea patriotică a preotului Faur János.”

„Primirea propunerii au adevărit-o cei prezenți prin subscrierea numelui.”

„Vice-comitele și președintele conferenței Mihálka László a dat un prânț la care au fost invitați mulți din inteligența maghiară și română.”

Vi-am tradus integritate în cuvânt în cuvânt, precum este publicat în foile maghiare, ca se vedeți ce galmăte, de idei și de cuvinte este în stare să entusiasmeze pe jurnalistica maghiară.

O degenerațiune politică, concepută sub pretext filantropic și terminată cu beția.

En cunoscând genyricul din Marmacia me do aștept la mai mult. Cugetaț ca fazeurii de aici, cu instrumentele lor din Marmacia, cu tot aparatul oficial și cu prospectele viitorului și favorurile prezentului, vor fi în stare, în degenerata țeară alui Dragoș, pe calea pe care s'au produs contrapetițiunea în contra limbii, se produc o demonstrațiune mai de Doamne ajută, că vor produce cel puțin cât au produs cu nemții, pe cari-i imitează, contra Schulvereinului, dar n'au avut curagiu se lucre pe față nici chiar cu așa porocliții genyri românesci, cum au lucrat cu șwabi, și engetând că fac un lucru mare s'au făcut de ris dându-și un eclatant testimoniu de pauptate.

Subscrierea concludului are două însemnătăți.

Una se-și acopere serăcia, căci la conferență vor fi fost puțini români, dar supletor, cu ajutorul szolgabiraecilor sub preteste mincinoase, se pot procura cât de multe subscrieri, iar alta, ca speculații politici la ocazii mi-bevenite se-și poată dovedi „schwarz auf weiss” „patriotismul” modern, care în ziua de astăzi este o marfă bine plătită.

Nu știu dacă vor afla și românii cu cale a manifesta aderența la memorandum prin pronunțamente luate în meetinguri de alegători, cum au făcut sașii cu Schulvereinul, sau ba? eu cred ca nu e de lipsă, căci cei adunați la Sibiu au fost mandatații alegătorilor, provăduți cea mai mare parte cu instrucțiuni de acasă; dar una totuși mi-ar plăcea, ca cei ce voiesc a face ca lumea se creadă, că idelle depuse în memorandum stinț numai a membrilor conferenței din Sibiu, se convoace un congres, meeting, sau cum le va plăcea al-numi, pe baza alegătorilor libere a poporului sau fie chiar numai a alegătorilor români în Transilvania, să provoace acolo conclud, fie asupra memorandumului, fie

asupra altor cestiuni politice în cari se cere deplină lumină, și sum convins că în acele concluds s'a manifestat un patriotism mai curat decât în pronunțamentul oficial al Marmacienilor, cari se grăbesc a condamna un operat pe care nici nu l'au vedut, s'ar aduce concluds la cari fără esitare ar adera toți românii.

La „Păreră”.

„Școli românesce în Sibiu și iarăși „școli românesce în Sibiu” s'a cerut de atâtea ori în acest diar. De alte dată s'a constat simpl' necesitatea fără a intra în modalitatea escutării. Și credem că bine s'a făcut. În Nr. 130 sub rubrica „Păreră” s'a intrat în detaiuri. Nu împărțăm intrat toate vederile din Nr. 130 în privința detaiurilor. Aci sunt multe de ăis, și nu ni se pare la timp a le ăice. Nu ni se pare la timp pentru că nu avem la adresa cui. Și până când nu avem cui să ne adresăm, tot ce vorbim și scriem este zadarnic.

Este sciut că cestiunea înfășărei de școale românesce în Sibiu respective a concentrării celor trei școale slăbuțe în una „bună” a fost discutată prin sinoadele parohiale. Scim că s'a ales și o comisiune, care se pre-gătiască un plan în cauză. Comisiunea n'a lucrat nimic și nici credem că va lucra ceva, cătă vreme afacerea nu întâmpină spriginul acului mai competent organ. Căci școalele noastre confesionale stau sub inspecțiunea organelor bisericesci-scolare. Organul bisericesc mai de aproape, fără de concursul căruiu nu ne putem aștepta la rezultate, este inspectorul tractual protopresbiteral. Și cătă vreme protopresbiterul tractual nu se pune însuși în fruntea trebei: putem noi tot scrie articoli prin diare, putem tot discuta prin sinoade și alege comisiuni, ba putem intra și în detaiuri-le organizațiunii școalei ce do aștem — noi batem toaca la urechea surdului. Căci fără intveniența Protopresbiteratului cu întreaga sa autoritate, cele două, resp. trei parohii, nu vor oncurge la înfășărea școalei din cestiune. Se nu ne facem ilusiuni calculând cu banii cari s'unt în pungile altora și de cari noi nu putem dispune fără învoirea lor.

A cere însă ca șeful actual al tractului să iaie însuși conducerea afacerii, este a cere un imposibil. Scim cu toții ce sarcină ar d-a. Dsa suplinese pe trei resp. patru, amploiați, cari în stări normale, fie care ar avè destul de lucru în sfera sa de activitate. Și fiind că Dsa este numai unul și ține locul la trei resp. patru apoi nu putem aștepta să și lucre cât trei sau patru. Un om este numai un om, și poate lucra numai ca un om. Dar fiind că are să lucre pentru patru, este evident că lucrul celor patru are să l'indeplinească numai în conturi mari, de-considerând mărunțurile, lucrurile de a doua mână. Și cestiunea cu școalele din Sibiu Dsa se vede că o privește ca bagatel. Să respectăm convingerile! Să le respectăm și în acest punct și să ne plecăm forței maiore provocate de administratura provisorică. Căci de ani ni se tot spune că administratura e provisorică, deși începe a face față definitivului. Scim că sinodul archidieceșan a hotărât egirea din provisoriu și grabnică intrare în definitiv, sau cu alte cuvinte: întregirea stațiunii vacante de Protopresbiter în acest tract. Și până când nu se va esecuta hotărârea sinodului archidieceșan până când vom fi sub administratura (provisorică infinită) în zadar ne facem ilusiuni cu școale românesce în Sibiu. Cine mai trage la îndoaie cele ăise aci se va convinge prin faptă*)

*) În Nrul 130 al diariului nostru s'a publicat articolul „Păreră” fără de a face din partene cel puțin o notă. Dăm și pre-

Memorand

cătră Ilustritatea Sa D. Dr. Ioane Szabó, episcop gr. cat. al dieceșei Gherlei, în privința convocării unui sinod dieceșan mestecat, pentru vindicarea mai multor rane ale bisericii gr. cat., înfășătoare de provincia metropolitană a Albe-Julie și Făgărașului, și resp. de dieceșea Gherlei.

(Incheiere.)

Aici există numai două seminare clericale: unul în Blaj, altul în Gherla. În aceste două institute se creșce junimea destinată a păstori cu timp turma cuvântătoare. Dar la organizarea nici unuia celor interesați — turmei cuvântătoare — nu li s'a lăsat nici cel mai mic amestec; asemenea nu li s'a lăsat nici o supraveghere. Toată conducerea o luară în mâni și prea sânelșe sale arhiepici, cu whom clericii s'ar creșce pentru prea sânelșe sale, și nu pentru interesul creștinilor. În dieceșea Gherlei astăzi când toate proeporele culte ale lumei intră au venit la aceea convingere, că fie cine chiar și clerical, în limba maternă se poate perfecțiunea și poate mai ușor înainta în sciință, decât în ori ce limbă străină, în seminariul dieceșan, studiile, cu excepțiunea teologiei pastorale, se propun în limba latină foarte puțin pricepută de cea mai mare parte a elevilor. S'ar pără: că cu scop, ca cu atât scia mai puțin din acele studii. **) Dieceșea Lugojului și Oradiei-mari până acum încă n'au seminare clericale. Cea dela Urbeamare înainte de segregarea Românilor din cătă Ruteni și creșca clericii partea în seminarul gr. cat. rutean dela Ungvar și parte în seminarul rom-cat din Urbeamare; acolo, apoi pe la Roma și Pesta, tot în seminare de ritul latin. Cea dela Lugoj parte în seminarul gr. cat. rom. din Blaj, și parte în seminare de ritul latin.

Tot asemenea se întâmplă și cu preparandii de școale elementare. Ierarchia singură dispune și peste acestea în modul cel mai absolutist. Dintre preparandii una e mai defectoasă ca cealaltă.

Apoi cum se superinspecțiunează școalele elementare în întreaga provincie metropolitană gr. cat., și în specie în dieceșea Gherlei? Ce ostensală se pune în acest respect, în cea mai delicată întrebare? Inspecțiunea școalelor elementare o folosesc de un „modus merendi” dd. protopopi, cari iese de regulă cam odată pe an în fie care comună pentru diurne câte 2—10 fl.; atunci își aie și raporturile anuale despre starea școalelor și calitățile învățătorilor; de aici în colo peste an rar le vizitează. Toată onoare excepțiunilor! Ce face preofimea? O parte nimica. Și aici onoare excepțiunilor! La o mare parte a preofilor școala și învățătorii i sunt cel mai uricios obiect și subiect, întră atată cât ni-i oarele prece scrie pentru propunerea religiunii încă nu le observă. Preste tot anul învățământul elementar și lăsat în scirea soartei, fie care învățătoriu face atată cât l' taie capul și l' trage inima. Din raporturile protopopilor se fac în urmă la consistoriu tablele statistice despre starea învățământului elementar. Apoi cu acestea e încheată afacerea învățământului elementar; și de vom mai menționa încă decretale învățătorilor, ce asemenea se dau din centruri tăcând de fainele ce se lășse în ani trecuți despre clasificarea comunelor în privința șumelor, ce se pretindea dela fie care separat pentru căștigarea docenturii l...

Și ce apoi rezultatul acestor organizațiuni, conduceri și inspecțiuni diferite, și mai diametrale opusă una alteia în metro-

acosta tot așa — deocamdată. Dicem deocamdată, de oare ce noi tot mai avem speranță ca odată, poate nu aie de curând pe cum am dori, dar totuși mai curând de cum speră articlii din cestiune, vom pune piciorul, cel puțin pe treptă dinăuntru cătră înălțimea aspirațiunii exprimate de alți dată. Atunci vom relua tema aprejundind-o carăși în totă estensivitatea. Red.

*) În Franca catolică studiile teologice se propun în limba franceză, așa și prin mare parte a seminariilor din Germania; și totuși (sau mai bine și când, chiar de acea) unde stăut teologii și scrierori bisericesci catolici mai erudiți și mai renunți, decât în țările lor.

poliile române? Care o efectul în metropole gr. or. neunită, și care în cea gr. res. unită?

Eată! În biserica metropolitană unită clerul cu o mică excepțiune, se află și astăzi în aceea stare culturai, cum a stat înainte de aceea cu 30 de ani; cu aceea adaugă că preofimea tinără are ceva mai mult spoeală esterioră de civilizațiune dar — luând peste tot — are cu atât mai puțin civilizațiune interioră și reală; peste aceea preofimea de astăzi, după ce obține testimoniu de cleric absolut, are pretensiuni și pofte de 10 ori mai mari decât cei vechi, voesce de odată se fie domo, de urmează ca îndată ce ocupă o parohie, toate silințele lise concentrează numai intră a se învațai, — apoi clerul nostru mai lăminat se reduce la cătăiva doctori de teologie și dreptul canonic latin. **) Eară clerul bisericii metropolitană române neunită, — care până la 1847 avea numai un curs teologie de 6 luni frecventat în mare parte de iurii, cari și făcuse studiile pe la mânăstirea dela Strimba Fizeului, prin unesciile comunale, și puțin în cele normale și, și mai puțin în cele gimnasiale ale altor confesiuni, — astăzi a apropiat în cultura eclesiastică pe ai nostri, ca mâne poimâne să intreacă în cea civică.

Apoi învățământul elementar în biserică gr. or. deși stinț încă multe defecte de suplini, peste tot stă „mai bine, decât în biserică unită, în care mergem retrograd, și numai în foarte puține locuri (spre exemplu în școalele grănjereșci s. a. l.) putem ăice că este o propășire îmbucurătoare; dar se observă totodată că aceste excepțiuni nu stinț a se înscrie îngrise resp. superiorități eclesiastice, ci singur numai altor superiorități și totul independenți de acestea. Așa luând de exemplu partea morală-religioasă, în părțile apusene ale dieceșei Făgărașului până în 1848 se află o școlă elementară mai bunioară în Strimba Fizeului. Aceasta școlă și cu trei cursuri, stătător fie care dela 1 Nov. până la pasoi, pe lângă o mulțime de candidați de preofie ce mergea în fie care an la teologia morală în Blaj și Sibiu, da atâți cantori, cari scieau tipicul mai bine decât mulț iteologi de aji, încât pe acel timp se afla în fie care comună română de ambele confesiuni în partea parociale de peste Someș și în Silvania câte 2—10 cantori, despre ce ar pute da deslușiri preofii, demnitar eclesiastice și alți bărbați încă în viefă din generațiunea mai bătrână. Eară astăzi, după ce muriră mare parte din cantorii cei bătrâni, astăzi abia se mai află prin comune câte un cântăreț, și acela încă fără „cunoscința notelor bisericesci orientali (a glasurilor) și a tipicului deși astăzi se află școale în toate comunele cu curs obligatoriu de șapte ani.

Tot retrograd e generațiunea cea nouă și în moralitate și și în altă privință. Să se atosta înmulțirea concubinatară, a căștorile nelegiții și a copiilor născuți din acele. Ce atosta prostituțiunea durere! În prescentor și în poporul nostru, mai înainte așa de cast, destul de lășia, și că trista conceșiună a acestora de număroși spurii dere strate? Ce cu totul altminteră era aceasta înainte de restaurarea metropolii române gr. cat., când stăca înca în Transilvania și părțile ei ancesc sinoadele și forurile parohiale, și când acestea escroita între alte și dreptul de a supravegha moralitatea publică în respectiva comună bisericescă! În 2—3 generațiuni abia obvenia câte un cas de prostituțiune. Se enarază dacă lucrul stă oreinar și numai din așdite, că outare ca față cănd, nu judecată prin sinodul (soborul) parochial în fața bisericii și condamnăta, să numai poată umbia în pâr, ci împropodită, adică cu maram pe cap ca și femele măriate. **) Ce se ăicem

*) Un lărbol român, de frunte și mult expert cetă mai a deroplat enonic serie de un dr. de teologie română gr. cat., până când cătră mijlocul cărței dade preste asomă, că totă potestăta în biserică o dată și depăși în multe episcopioare. Bărbatul nostru se lumina numai decât, ăicșie frumșel cartea și o puse la o parte, părându-l ori că de e n'a fost pusă aceea acoliuna în fruntea oprii și cici în acest cas nu și ar fi perdit atăta timp întră a cetă cu atențiunea jumătate de vintre binioș de gros.

**) În nuntial Binterim in Denkwürdigkeiten der christ. Kath. Kirche I. V. part. 3. pag. 55 pune tuturor engăd rilor întrebarea: oare n'ar fi de dorit să se reintroducă sinoadele de moralitate parochiale

apoi despre alte corupțiuni, și despre numerozitatea crimelor, mai înainte poporul nostru necunoscut și ne mai auzite? Ce despre marea număr al deprădărilor de păduri, țarine, vinie și pomării sedito din bătrâni? Ce despre alte abateri și prevaricațiuni?!

Dar să vedem, cum stăm cu intelctualitatea practică și puterea lucrativă în economie, apoi cu sobrietatea generațiunii june, crescute dela introducerea învățământului obligator? Cea mai mare parte a acestei este mai nelucratioare, mai nelaborioasă decum au fost părinții săi, dedată spre lăce și în mare parte spur beatură. E mai seracă generațiunea aceasta liberă, decum au fost părinții săi iobagi. Drept că prestațiunile statului sânt astăzi mai mari ca mai înainte; dacă se vor adage însă cătră cele din trecut toate robotele cu toate dăciile fînitoare de acela, apoi decima din toate productete fostilor iobagi, apoi din miei, porci, stapi sol, așa credem că le ar întrece pe cele de acum. O parte inensuală de moșilor remase ei moștenire dela părinții ne umblăi, ba oprîi dela școală așune în mâna jidanilor din mâine generațiunii obligate la școală. Ci drept alt rezultat dela asemenea organizări și inspecțiuni nici că se poate aseptea.

În amărăciunea sufletelor noastre, înforați la vederea decadenței și degenerării religiozo-moral, fideice și materiale a creștinilor fînitori de provincia metropolităană română gr. cat. în genere și în specie a celor fînitori de diecesa Gherlei, ales a generațiunii mai june, în cel dîntîm moment ni se obrude întrebarea: lua-vo asupra-și preasăniile sale prelații nostri respundătoare înaintea lumii, înaintea istoriei, înaintea turmei sale cuvîntătoare și înaintea lui Dumnezeu pentru toate acestea? Preasăniile sale, care calcănd drepturile bisericeii gr. or., — competenți după ss. canoane întregii bisericeii metropolitane și prec. eparchiali adică atât prelaților cât și lumenilor condiționate și garantate cu ocaziunea s. uniri, folosite și astăzi în biserica neunită, — cesteionale drepturi le apasă în mănuri-și și guberneză fără nici o legătură ierarhia și fără ascultarea voinței turmei sale, atât biserica cât și școala și dispune în mod absolutistic despre toate afacerile bisericeoși și scolastice?

Dară ni se obrude todeodată și a doua întrebare, că adică putē se va scusa inteligența lumană înaintea trombuli celui Atotputine și înaintea conștiinței sale pentru memorata degenerare a fililor fraților și nepoților săi cu aceea că prelații săi au tras la sine drepturile competenți bisericeii futuri și au dispus preasăniile sale în mod absolutistic despre învățămînt? Din parte-ne sântem convingi, că și aceasta indolență a inteligenței ar merita se fie și ar fi pe de 100 de ori mai aspru pedepsit, decăt despotismul prelaților; pentrucă unde e vorba de fericirea eternă și timporăană a întregii generațiunii viitoare are datorita de a pune la o parte toate respectele și de a păși la mijloc pentru căstigarea drepturilor ce i compet, ⁸⁶⁾ spre a a pute vindica reul și

franco-germane din evul mediu, cari avea sa meno fînitoare ca sinodele provinciali romine gr. cat. de inainte de 1825, și să se reactivesc, modificate firesce după timp, și pe acolo, pr unde ele poate vor fi inecate? Căi n'ar folosi și singura publicatiune a acestor iudicții contra despotismului tineresc, contra nefericirii părinților făci cu educarea creștinească a familiilor lor, contra beției, contra prebogiilor și abuzărilor noturne, contra atotputiniei patimilor scl. E n'asa cred, dleu un învetaț — în Actiunea Pastoral-Conferențen, 1813 fasc. II, pag. 418 — că în înfraga împărășii celor vîlțute nu este ceva mai înfricos decăt ochii și limba consemnatorilor noștri iudicatori, ca reprezentanți ai omeniei. Nici chiar cel învetaț, și e în staro să desprețuiască moartea, n'no surfero privirea serios admotrionă a acelor depredări. Așa aie, în sinodele fînite, nu iudicăm numai un singur. Preste aceea sine pofta onoarei pînăci luma nu se va stinge din peptul oamnelor; dar dornul firesc, de fi respectat de mulțime și nu mai sântă de costă, înca înca înca 325 patri are al Alexandriei omenie reaui, decum o pot împedica pedepsele dictate de legi.

⁸⁵⁾ Aceste drepturi fure dezvoltate sau macar astoptate la mai multe locuri în cele precediți; aice mai adugăm, numai în fînita, în iudicăm numai un singur. Preste aceea sine pofta onoarei pînăci luma nu se va stinge din peptul oamnelor; dar dornul firesc, de fi respectat de mulțime și nu mai sântă de costă, înca înca înca 325 patri are al Alexandriei omenie reaui, decum o pot împedica pedepsele dictate de legi.

spre a'și putē implini obligamentele și în aceasta privință.

* * *

Ilustrisime Doamne episcoape! Prea sântițe și putē venerande părințe!!

Spre motivarea cererei noastre, ce-ți vom adresa mai la vale, am mai putē intra o mulțime de motive și argumente.

Așa: cumcā am afla incompatibil cu nemărginita bunătate a Fiului lui Dumnezeu, — carele a și întemei biserica pe principul „iubesc pe deapropoele tū ca pe tine însuși,“ și carele pentru mântuirea genului omenesc suferi moarte, — ca să fie avut cuget de a întemeia bisericeii absolutistică; dar cum că n'au avut, documentează alegerea apostolului Matia, a acelor șapte diaconi scl. — Am mai potea menționa, că astăzi domnesc în lume principul constituționalismului, și că despotismul abea se mai potae fiine chiar și în imperul cel mai remas în civilizațiune, în Rusia, care dispune prestre milioane de baionete; cum se șe potae el manșina în imperul lui Dumnezeu, în sânta bisericeii, și înca în biserica catolică de rîta orientale? — Ne am mai potea provoca la potintele farmec al instituțiunilor, datenelor și drepturilor bisericeii orientale de ritul grece în înțelesul ss. canoane, care farmec nu numai susținu și aduse la înflorire în patria noastră acea bisericeii învete toate vicisitudinile, ci după aproape totala ei apunere dela 1701 și 1711 o reinvîta din morji, ca astăzi se înflorească mai frumos și mai taro de cât ori-cînd dela întemeierea ei și că mîne poimāno se șe sporească duplu pr ruinele bisericeii noastre, decumva aceasta se va fiine și mai incolo încutățoasă ca pînă acum. — Acum am putea aduce înaintea fienicentei protoprișilor noștri, cu carele se alipira de acelaie instituțiunilor și drepturi, încaț cu ocaziunea primirei s. uniri puseră de condițiune „sine qua non“ garantarea acelor; precum și aceea, că după moartea episcopului Ioan Giurgiu nepotēndu-le manșina în biserica gr. cat. fu mai gata o parte inensmată a strămoșilor a părăsi această biserica decăt a trăi fără acele instituțiunilor. — Am potea repēi straciuniile, ce le aduseră moralității și catolicismului nesunșele de a nimici acele instituțiunilor. — Ne am potea folosi de o armă foarte toxică, am potea aduce menționa spiretul de proselitism ce se incubă în una părți ale dieceiei acestei-a și care, din cauza calcării drepturilor bisericeii noastre, cresca necentenit sub cenușa odată, — de nu se va preveni reul de timpuriu cu arme conformi dorințelor generali, — se însușescă în mod mai mult necerparaver. Și tot așa am potea produce încă multe altele.

Toate aceste nu le facem; ci Te rogăm cu fiiosca reverență și devoțiune, se binevoiască a ceti deamentul acest Memorand, a cumpāni cu rara-Ți înțelepciune momentele cuprinse în el, a Te convinge despre ranele ce no torturează, a lua în meritat considerățiune dorințele noastre; apoi spre a afla medicamentele cele mai conducătoare la vindicarea ranelor noastre și punerea la cale a celor mai ardenți afaceri fîneterie numai de acesta dieceia, seau binevoști a convocă un Sinod eparchial mesteac, — pînă la organizare — după dataia usitată sub înțepțata păstorie a Iustrității sale prea sântițe D. Michael Pavel.

Credem tot odată de se mai incuagăriarea necesitate organizarea întregii provincie metropolitane gr. cat. romāne. Spre ajungerea estui scop te rogăm tot cu asemenie fiioscă reverență și devoțiune, să nu voiasera comune a clerului și poporului; (cfr. 12 Febr. 12 Martie scl. Apoi a. Ciprian, apopl Catargini în epist. 68 a. 67 scris: „Coram omni synagoga iuber Deo constanti concordam, i o iustitiat et ordinatio, ordinatio sacerdotales nomis sub populi adstantis conscientia fieri oportere, ut plebe prasentio vel detegantur maiorum crimina vel honorum prasentio procedant, aut clerici et alii minus religioși, quam convenit, cum non licenti habere quem voluit.“ Apoi desproband făpta opului Ilariu Arlatense, care orăsinad se auit prestre vola „poporului, dlece“ aparțenator certa vola civium, testimoniū populus quaveretur honorarion arbitrium, electio clericorum qui prelaturus est omnibus, ab omnibus, eligatur.“ a Bingham, part. II, pag. 68—90)

pregei a Țe adresa cătră Escelenția și preasăniții domn metropolit pentru convocarea unui congress provincial constituitoriu, apoi ordinaru pūnēdu te în aceasta privință — spre mai marea securitate a ajungerei la scop — în conștegere și cu cei lași pre sântiții domni episcopi gr. cat. romāni, fînitori de provincia metropolităană română gr. cat.

Remānēnd și subriindu-ne cu cele mai devotate semțiminte de reverența fiioscă.

Dat în diecesa gr. cat. a Gherlei provincia metropolităană a Albei-Iulie și Făgășului, luna Octomvre, anul Domnului 1882. (Urmează deci de anul subserier)

Bursa de Viena și Pesta

Din 23 Noemvre n. 1882.

	Viena	B-pestă
Renta de aur ung. de 6%	118 80	118 30
Renta de aur ung. de 4%	85 05	85 —
Renta ung. de bierie	84 30	84 —
Impremntul drumurilor de fer ung.	133 90	133 75
Emissioni de oblig. de stat dela Londra de fer orient. ung.	88 25	89 25
II emissioni de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	110 —	109 50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumurilor de fer orient. ung.	93 25	91 75
Obligațiunilor ung. de rescumpărare pământului	97 60	99 25
Obligațiunilor ung. cu clausulă de scriere	95 50	95 75
Obligațiunilor urbariale temeșane	97 50	96 75
Obligațiunilor urb. temeș. cu clausulă de scriere	96 95	96 50
Obligațiunilor urbariale transilvane	95 50	95 50
Obligațiunilor urbariale croato-slavo-venice	93 —	93 —
Obligațiunilor ung. de rescumpărare (ceșime de vin	—	96 50
Sorți unguresci cu premii	115 75	115 75
Sorți de regulatură Tisai	108 75	108 75
Datorice de stat austriac în bierie	76 05	76 —
Datorice de stat austriac în argint	76 75	76 75
Renta de aur austr.	94 20	93 75
Sorți de stat dela 1860	130 —	130 —
Acțiuni de bancă austro-ung.	830 —	829 —
Acțiuni de bancă de credit ung.	380 75	379 —
Acțiuni de credit austr.	283 50	287 70
Acțiuni de credit austro-ung.	119 10	119 15
Serisuri fîneteri ale institutiunilor „Albina“	—	100 —
Argint	—	5 66
Galben	—	5 67
Napoleon	—	9 47
100 aureo nemșeci	—	68 40

Nr. 73. [293] 1—3.

CONCURS.

Spre ocuparea vacantei stațiunii de paroh din comuna „Halmeg“ se eșcrie concurs pînă în 11 Decemvre st. v. a. c.

Emolumentele:

- a) Dela 66 familii căte o ferdelă bucate în natură.
- b) Porțiune canonică 6 jugere de arat și 2 jugere fēnăți.
- c) Dela 16 familii neorustice căte una Ți de lucru.
- d) Venitele stolare compute în suma de 34 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune prețoasă vor ave a și așterne cererile lor în sensul statului organic și al regulamentului congressional pentru parohii din 1878 la subserier în termenul susindicat.

Cohalm în 30 Noemvre, 1882.

În conștegere cu comitetul parohial.

N. D. Mircea m. p.

adm. pispresbital.

Nr. 306 a. c. [297] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învățătoresc la școala profesională gr. or. din Sămbăta inferioră protopispresbitalul Făgărașului, se eșcrie concurs cu termen pînă la 28 Noemvre st. v. E m o l u m e n t e l e s i n t .

I. Salariu în bani 80 fl. v. a. din alozii comunai în rate lunare;

II. Cuartir liber în edificiul școlii și lemnele trebuincioase de încălțit.

Cei ce voesc a ocupa postul acesta învățătoresc, au a și așterne la subserialul conșerele lor instruite în sensul prescrierilor din Statutul Organic și al regulamentului congressional din 1878 pentru învățatori, pînă la termenul mai sus arătat.

Făgăraș 8 Noemvre st. v. 1882.

În conștegere cu comitetul parohial.

Petru Popescu m. p.

protopp.

EDICT.

Ioana n. Ilea, de religiuena gr. or. din Topăreoa, comitatul Sibiuului, carea de 7 ani a părăsit pe legiului ei bărbat Ioan Cărătuș, tot de acolo, fără a se să ubicațiunea ei, prin aceasta se citează, că în termen de trei luni dela prima publicare a acestui edict se șe presntreze înaintea subsemnatului oficiu protopispresbital, ca for matrimonial de prima instanță, căci la din contră și în absența ei se va pertracta și decide procesul divorțial intentat asupra-i de bărbatul ei.

Sibiu, 4 Noemvre, 1882.

Oficiu protopispresbital gr. or. al trac-tului Sibiuului, ca for matrimonial de I. instanță.

[299] 1—2

Numai odată

se ofere o ocaziune așa de favorabilă de a procura un orologiu escent cu jumătate prețul.

Desfacere grandioasă.

Raporturile poliției, care s'au fvit în întreg continental Europei, n'au lăsat neînțăși și Elveția. Conștența a fost emigrarea lucrătorii în masse, care a periclitat existența fabricilor, și fabrica represată de noi, care e oca dîntă și oca mai însemnată fabrică de orologe, a închis de o cam dată fabrica sa, încredințându-și pe noi cu vînzarea fabricurilor sale. Aceste așa numitele orologe-de-buznariit-Washington sînt cele mai bune de pe lum, sînt foarte elegant gravitate și înfrumățate și lucrute după sistem american.

Toate orologeul sînt repasate (examinate) pe secundă și garantate prin fi-care 5 ani. Ca dovadă a garanției sigure și a solidității celei mai soverne, ne obligăm prin aceasta în public, că sîntem gata a repimi și schimba fi-care orologiu, ce nu convine.

1000 remontoire de buzunari fără cheie de lutoara la vînzare, cu mecanic de cristă, regulate cu acuratețe extra-ordinară pe secundă; afară de aceasta aurite prin electro-galvanism, nu dimpreună cu lanș și medalion etic, prețul de mai mult de 25, acum numai fl. 10,20 de unml.

1000 ancore esemplare de lues din argint, pe 15 rubinari cu cadranii în email, arțitor de secunde, sticla lăți de cristă, mai nainte cu lanș și regulat, orologeul cu costat mai nainte fl. 15, acum numai fl. 10,20 de unml.

1000 orologe-cilindru înfrumățate în capsulă de nickel argint, cu sticla lăți de cristă pe 8 rubinari foarte fin repasate, dimpreună cu lanș și cutie de catifal, orologeul cu costat mai nainte fl. 15, acum numai fl. 5,60 unml.

1000 orologe ancore de argint veritabil de 13 loți, probat de oficiu metotarin c. r. pe 18 rubinari, afară de aceasta aurite prin electriceitate, foarte fin regulate, orologeul cu costat mai nainte fl. 27 acum numai fl. 14,40 unml.

1000 orologe remontoire-Washington de bu zunariit din argint gros și veritabil de 13 loți probat la oficiu metotarin c. r. pe 18 rubinari, garanție severă repasată pe secundă, cu mecanism de nickel așa încăt orologeul este n'au nici cîm lipsă de reparatură. Orologeul aceste cu costat mai nainte fl. 40 și astăzi se capăta în prețul fabulos de efim numai cu fl. 20. Afară de aceasta lanș și cutie de catifal se dă grăuit un lanș, medalion și cutie de catifal

1000 orologe pentru doamne de aur veritabil cu 10 rubinari, mai nainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.

1000 orologe remontoire de aur veritabil pentru domni sau doamne, mai nainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 orologe de părete cu încadratură de emăil cel mai fin și cu melaniem de sunat, mai nainte cu fl. 6 acum cu fl. 3,75 unml repasat.

650 orologe destăptătoare cu aparat de larmă, foarte fin regulate, aplicabile și ca orologe pe mase de scris, mai nainte fl. 12 acum numai fl. 4,20.

650 pendule cu licoa foarte fin de sculptură în casuili inlăcit gotice de lemn, de lutoari în fi-cimă și imposante de ornate cu un astiflu de orologiu și în 20 de ani mai arțit fidei-od-se nu lipsescă astiflu de orologiu din nici o familie, mai cu sună pentru că astiflu și piasă de cabinet este decora și în fi-care locușii. Oro-logele aceste costat mai nainte fl. 85, acum numai fabulosul preț excepțional de efim de fl. 16,75 unml.

Comandant cine-va orologe pendule are să aduce și o arvuna.

Adresa:

Desfacere de orologe
a
Fabriciei de orologe Fromm.
Viena Rothenburmstrasse Nr. 9, Parterre.